

פרוטוקול מס' 5/7

מישיבה של ועדת החינוך והתרבות, שהתקיימה ביום ג', כ"ז בחשוון, תשס"ו - 23.11.54, בשעה 11.00

בכור:

- חברי הוועדה: ש. פרטיץ - היו"ר
- ס. ארם
- א. גרמן
- ש. גריידי
- א. כלפון
- ש. כפרית
- ד. נצר
- י. סטילנסקי
- ר. צברי
- א. רוזמאל-נאור

פוזמנים:

סר שריד - מ"מ פנהל כללי של משרד החינוך והתרבות  
סר ארליך - מנהל המדור להכשרת מורים, משרד החינוך  
גב' סטנר - היועצת המספטית של משרד החינוך

בענין:

- ס. אונא
- ח. בוגר
- ז. בן-יעקב
- ק. כהנא
- י. ס. רוזנברג

סדר-היום:

- א. שביחת הסטודנטים באוניברסיטה העברית;
- ב. שביחת הסטודנטים בטכניון העברי;
- ג. דיון בסקירה על הכשרת מורים.

=====

היו"ר ש. פרטיץ:

אני פותחת את הישיבה.  
ברצוני לסגור תהילה לחברים על תוצאות טיפולם של נציגי הוועדה בענין האופרה. נציגי הוועדה בפגשו אתמול עם שר החינוך ובעקבות שיחתם אתו קבע שר החינוך להיום פגישה עם שר האוצר שאליה הוזמנו גם שר הפנים, שר המשפטים, יו"ר ועדת הכספים ואנוכי. הצטרפתי, כי נקבע הדרכ כזה, מפני שיד המשפטים אינו נמנה על ידי האופרה, אך שר החינוך אמר לי ששר האוצר עמד על כך שגם שר המשפטים יוזמן לפגישה. אני רוצה לציין שלפגישה לא הוזמנה הנציגות של ועדת החינוך והתרבות שבחרה לטפל בענין האופרה, אלא יו"ר הוועדה בלבד. אני חושבת שגם הנציגים צריכים להשתתף בפגישה היום, והייתי מבקשת להודיע בשמכם לשר החינוך שכל אלה אשר נבחרו לטפל בענין האופרה יבואו לפגישה.

החלטה

הוחלט לפנות לשר החינוך בבקשה שכל הנציגים של ועדת החינוך אשר נבחרו לטפל בענין האופרה יוזמנו לישיבה.

או.

א. רזיאל-באור:

יש לי הערה לסדר. המצב באוניברסיטה העברית הוא חסור מאוד. שנת הלימודים היתה צריכה להפתח היום, אך הפתיחה נדחתה. יש הכרח למצוא טווא של כבוד לשני הצדדים, מפני שהאוניברסיטה היא יותר מדי יקרה לנו מכדי שנוכל להתייחס לפצב הנוכחי בסוריון-נפש. אני חושבת שתפקדיה של ועדת החינוך והתרבות לאחוז בכל האמצעים למען ישור ההידורים ולא לעורר כאן נימה של פרסטיג'ה. במכתב שנתקבל מאת הסתדרות הסטודנטים של האוניברסיטה ישנה הצעה האומרת שהסטודנטים מאדם טובנים להכניס כל תשלום שיידרש, ויחד עם זאת הם מבקשים שתסונה ועדה ציבורית בלתי-תלויה אשר תחקור את מצבם הכלכלי של הסטודנטים לכל צדדיה ותוציא מסקנות, באם יש צורך לשפר את המצוה, את ליכוני הסטודנטים ועוד.

אני מציעה לוועדה החינוך תקבל הצעה זו ותסליץ בפני שר החינוך על הקמת ועדה ציבורית בלתי-תלויה שתחקור את מצבם הכלכלי של הסטודנטים, עם כל המסקנות הנובעות מכך.

היו"ר ש. פרסיץ:

כל ההצעות בקשה לפתרון בעיית שכר-הלימוד באוניברסיטה הובאו בפני מליאת הכנסת, אשר הוסיפה להסיר את הענין כולו מסדר-יומה. התנהגותם של הסטודנטים היא הבעת אי-אמון לכל אותם החוגים אשר טיפלו בענין שכר-הלימוד ועשו את מיטב יכולתם. אם תהיה פניה מצד הסטודנטים בדבר מינוי ועדה לחקירת מצבם הכלכלי, אינוי הוסיפת שיימצא אחד אשר לא יהיה סוכן להסליץ בפני שר החינוך על עריכת החקירה, אך אין לזה וללאמת שכר-הלימוד קשר כלשהוא. באופן פורסלי אין לי כל אפשרות להעמיד את בעיית שכר-הלימוד על סדר-יומה של הוועדה, ואם משהו מן החברים אינו זהה עם דעתי, עליו לפנות לוועדת הכנסת ולבקש את הכרעה.

א. ברטו:

יתכן שיושבת-הראש צודקת, כי מבחינה פורסלית אי-אפשר לדון עתה בוועדה בענין שכר-הלימוד. אך אני מציע הצעה חדשה - פניה לאוניברסיטה שתפתח את שעריה לסטודנטים ותחדש את הלימודים.

היו"ר ש. פרסיץ:

לא אדון בכל ענין הקשור במאלת שכר-הלימוד באוניברסיטה. אנחנו עובדים עכשיו לסדר-היום שנקבע: מכתב הסטודנטים אל הסכניון בקשר לשביתה לפרצה שם. הסטודנטים אינם מבקשים את טיפולה של הוועדה, אלא רק מביאים לידיעתה את דרישותיהם. כן נתקבל גילוי-דעת של הנהלת הסכניון, הסכנון לציבור כולו, בו מביעה הנהלת הסכניון את התנגדותה החריפה לשינוי התקנון וטוענת כי תקנון זה לא גרם למספר כסלונות רב.

בעת דיוננו בחוק המועצה למוסדות ההשכלה הגבוהה הובעה הדעה כי אין ועדת החינוך והתרבות של הכנסת יכולה לספל בענינים אקדמאיים של מוסדות ההשכלה גבוהה. אני מציע לענות לסטודנטים ולהנהלת הסכניון ברוח זו.

ד. ארם:

אני מציע לוועדה לדון בענין זה, מתוך ההנחה שאין אנו יכולים להרשות לעצמנו מצב כזה ששני המוסדות להשכלה גבוהה יהיו טושבתיים. יתכן שהסטודנטים אינם צודקים בתביעותיהם - על ועדת החינוך לוטר להם זאת.

א. ברטו:

אני מתנגד לעטדתה הפורסלית אל יושבת-הראש, כי לדעתי אין זה ענין אקדמאי-פנימי של הסכניון. זהו זעזוע במערכת החינוך בארצנו, ולדעתי אין לוועדת החינוך כל זכות להתחמק מדיון בזעזוע זה. השביתה היא על רקע כלכלי, כי טעיף 10 של התקנון פוגע באפשרות עבודתם של מאות סטודנטים מן הסכניון. אני חושב שתביעות הסטודנטים לשינוי התקנון הן צודקות בהחלט וכל מי שהיה פעם סטודנט יודע, כי בשום אוניברסיטה בעולם לא מחייבים סטודנט לחזור ולהבחן בכל המקצועות באם נכשל במקצוע אחד.

י. סמילנסקי:

להצעתה של גב' פרסיץ אני מבקש להוסיף פניה למשרד החינוך האומרת: העדר חוק לעניני השכלה גבוהה הוא אחד הגורמים החשובים להיווצרות המצב הנוכחי במוסדות ההשכלה הגבוהה.

ה ח ל ט ה

הצעת חה"כ ארס וברמן לדון בתקנון הבחינות  
בטכניון - לא בתקבלה

הצעת רוב הוועדה האוסרת כ"א. ועדת החינוך  
והתרבות אינה רשאית לטפל בעניינים אקדמאיים  
של מוסדות להשכלה גבוהה ועל כן אינה יכולה  
לדון בתקנון הבחינות בטכניון; ב. העדר חוק  
לעניני השכלה גבוהה הוא אחד הגורמים החשובים  
להיווצרות המצב הנוכחי במוסדות ההשכלה  
הגבוהה - בתקבלה

דיון בסקירה על הכשרת מורים.

י. סטילנסקי:

הנקודה הראשונה עליה אדבר היא אופן  
הכשרתם של המורים בסמינרים. אני מצטער  
צער רב על כך שבגם מן הסמינרים אפשר שיצאו מורים מוטמכים שהם למעשה  
בלתי-מוטמכים, ודווקא כאשר חסר כל כך המורה הטוב אשר בכל מקום בו יימצא  
יוכל לשמש מרכז להתהוות החיים החינוכיים. מתן הסמכה למורים שאינם ראוים  
לכך היא התנקשות בכל אפשרות של תיקון מצבו החינוכי. הייתי מסכים לכך  
אילו היו ניתנות בסמינרים תעודות סיום סבני סוגים: א) תעודת גומר ומקבל  
תעודה כזאת יהיה חייב לעמוד בבחינות נוספות; ב) תעודת מוסך אשר תוענק  
למי שסיים את לימודיו בציונים שלא למטה מ"טוב".  
אינני יכול להשלים עם החזיון כי מי שאינו  
מצליח בלימודיו בבית-הספר התיכון יכול לעבור לסמינר ולקבל סמיכות  
למורה או לגבנת. אני מבין שדברים דומים נעשו בזמנו, כאשר היו קורסים  
מזורזים, אבל מסיימי קורסים אלה היו חייבים להבחן בבחינות נוספות לאחר  
זמן מה, בעוד שבוגר הסמינר פטור מכל חובה נוספת. אני חושב  
שהמצב הנוכחי טעון תיקון ובכל המהירות האפשרית.

אשר לתוכן הלימודים בסמינר - לא שמענו  
הרבה על כך ולכן אצטרך לנסח את דברי בצורת שאלות. האם הלימודים מוקדמים  
לצד הפורמלי של דכיטת ידיעות, או שהם מקנים ללומדים אמצעים אותם יוכלו  
לבצל בעת צאתם מן הסמינר על-סנת לתרום תרומה נוספת לחינוך. בטידה שלי  
ידוע, ישנה נשטח זה המטכיות של הדרכים הישנות, הטענות שינוי יטודי.  
שמעתי כי בסמינר הקיבוצים שמים דגש מיוחד  
על לימוד ביולוגיה, עד כדי כך שבוגר סמינר זה הוא כמעט מוטחה במקצוע.  
אני מברך על כך, משום שעל-פי הרגשתי אין מורה יכול ללמד בבית-הספר  
היטודי אם אין לו הכנה מספיקה בביולוגיה, כי אז הלימוד שלו הוא נתוק  
ותלוש מהווי הארץ. מורה שאין לו קשר ישיר וחי עם האדמה והטולדת - הלימוד  
שלו הוא לימוד של סליצות מתוך ספרים.  
האם מורה שסיים את הסמינר יש לו אמצעים  
מספיקים כדי לעקבות לתלמידיו ערכים אלמנטריים של טולדת, ולא בדרך של  
סליצות אלא על ידי הרגשה טבעית, על-ידי קשר ישיר להווי, לצופח ולאדמה?  
או שמא מלמדים בסמינרים בצורה כזאת, עד כי גם למורה בוגר סמינר אין  
ברירה אלא ללמד טבע על הלוח? שמא מלמדים בסמינרים מקצועות מסויימים,  
ללא כל איחוי ביניהם, בדומה לתכנית הלימודים החדשה לכיתות ח' - ה'  
שאני מוחה נגדה ורואה אותה ככלי מחזיק קללה. צר יהיה לי אם גם הסמינרים  
יתפסו לתכנית זו ועל כן יש להעמיד את השאלה בכל חריפותה.

ד. צברי:

המצב בשטח הכשרת גבנות הוא בלתי-בריא סממי  
שמחובכים דור של גבנות בעלות השכלה נמוכה.  
כל השיטה הזאת המאפשרת לגבנת לקבל הסמכה מבלי שתהיה לה תעודת-בגרות -  
בטעות יטודה. גבנת ההולכת לישוב-עולים צריכה לחנך לא את הילד בלבד, אלא  
גם את אמו, כדי שזו תדע מה הם צרכיו ודרישותיו של הילד על-סנת שיתחנך  
באווירה נכונה. אחרת יתפתחו בילדים אלה דגסי נחיתות ולא נוכל לגדל מהם

ר. צברי

דור של אנשים עצמאיים. ברם, גבנות ההולכות לישובי-עולים אינן יודעות מה תפקידן. מצב זה הוא גרוע מאד ונוכע מסיבות טובות. ראשית, אין דורסים מבחורות הפונות לסקצוץ הגבנות תעודת-גברות. הליבו, מפתחים גישה האוסרת שגבנת אינה צריכה להיות בעלת השכלה, היא אינה צריכה להשתלם בנוסף ללימודיה בסמינר. שיטה זו גם פוגעת הכשרת גבנות בעלות רמה פדאגוגית גבוהה שתוכלנה בנוא הזמן לטטס כמדריכות ולמפקחות.

שנית, ההפרדה הקיימת בסמינר בין כיתות של מורות לעתיד וגבנות לעתיד נותנת לגבנות את ההדגשה שהן לומדות פחות מן המורות ואף אינן צריכות להשתדל ולהשיג את אותה הרמה. אנו חושבת שבסמינרים בהם ישנן גם כיתות תיכוניות, צריכות המועטדות למורות ולגבנות ללמוד יחד לבחינות הבגרות ואף אחרי ההפרדה ביניהן הן צריכות להמשיך וללמוד יחד פסיכולוגיה ופדאגוגיה, כדי שידיעותיהן של הגבנות בשטח זה לא תהיינה נסוכות. סאלו של המורות. שיטה זו גם תמאיה לסאיפה הטסתמנת עכשיו בעולם כולו ליצור חטיבה אחת הכוללת את הגן ואת בית הספר היסודי.

שמענו בעת הסקירה כי אין נהירה לסמינרים. הנה, לטטל, בתעשייה הונהגה שיטת פרמיות לפועלים הטטיינים. אולם בהוראה מורה בעל השכלה אקדמאית הסלמד בבית-הספר היסודי מקבל רק תוספת מסכורת זעומה ביותר לעומת מסכורתו של מורה אחד. דבר זה טעון שינוי. מורה בית-ספר יסודי שהוא בעל השכלה אקדמאית חייב גם לקבל מסכורת אקדמאית, כדי לעודד את המורים לרכישת השכלה גבוהה, שכתוצאה ממנה תועלה גם רמת החינוך בארץ. למורה מצטיין יש לאפשר התקדמות. מורה אשר כתב עבודה מדעית צריך לקבל פרס על כך. אם מורה עבד השתלמות יש לתת לו תוספת שכר. חייבים לעודד את המורים אשר אינם מוכנים לקפוא על שמריהם, אלא מסייכים להשתלם. כן חייבים לכבד יותר את מעמד המורים. הנה נמצאים בארץ מאות מורים ותלמים אשר פעלו גדולות למען החינוך. מדוע אין שומעים עליהם ואין מציינים אותם?

יתכן שילוב כיתות תיכוניות וכיתות סמינר במסגרת אחת אף הוא יסווך מועטדים להוראה, כי כל האווירה הלימודית בטוסד כזה תהיה מסוכנת לחכנת הלומדים לתפקידי הוראה.

לדעתי, בעת הלימודים בסמינר יש לתת תשומת-לב גדולה יותר ללימוד סקצועות החקלאות והמלאכה. לפני שמו בסמינר לוינסקי הדגשה יתרה על לימוד החקלאות והבינו כי מורה הטלמד בישוב קטן חייב להתמצא בשטחים רבים, ביניהם גם חקלאות ומלאכה. מורה כזה גם מקובל יותר על הילדים מפני שהוא נמצא אתם שעות רבות במשך היום.

יש להחזיר לסמינרים את ההכנה היסודית שניתנה למורים בעבר. שעות הלימוד המעטות הנהוגות עתה בסמינרים אינן מספיקות כדי להכשיר את התלמידים בצורה הדרושה. אנו חושבת שיש גם להגביר את הלימוד של מדעי היהדות, מפני שקורה ובוגרות הסמינרים באות לישובים מסודתיים מבלי שתהיה להן ידיעה אלמנטרית בשטח המסורת והדת. כן צריכות המורות לדעת את מנהגי העדה היושבת במקום אליו בשלחות, כדי שתוכלנה למצוא שפה משותפת עם האנשים האלה.

ובסוף הייתי רוצה לבקש שנטמע מסהו על פעולתו של בית-הספר האוניברסיטאי בירושלים, מי סלמד עם ופהי רמת הלימודים.

ד. נצר:

אנו מכירה את הסמינרים לגבנות ואנו חושבת שהם נותנים לגבנות הכשרה טובה ומתאימה בכל השטחים. אינו חושבת כי העובדה שמקבלים לסמינרים תלמידים ללא תעודות בגרות פוגעת ברמת הגבנות. תעודת-בגרות, לדעתי, איננה סימן-היכר לידיעה ולהכשרה מתאימה. אנחנו עדים לאנשים בעלי השכלה גבוהה שאינם יכולים להיות מחוכים, ולעומת אנשים בעלי השכלה נמוכה יותר אשר מליחים מאד בהוראה. שגבנת, הטטפלת בילדים בגיל נמוך נדרשות גם תכונות אחרות חלבו ידיעה רבה, אינן כלולות במסגרת תעודת-הבגרות. גבנת בישוב-עולים צריכה ללמד את הילדים כיצד יש להתרחץ, לצחצח את השיניים, כיצד לאכול ועוד. אם גבנת אינה מוכשרת לעשות זאת, כל השכלתה הרבה לא תועיל לה.

ועדת החינוך והתרבות,  
23.11.54

א.ו.

ד. נצרי:

הייתי רוצה לדעת אם קיימת איזו שהיא  
אבן-בוהן לפיה בוחנים אם בחורות הרוצות  
להיות גבנות או טורות באמת מתאימות למקצוע זה מבחינת תכונותיהן  
האישיות.

אני מחייבת מאד הקטת כיתות תיכוניות במסגרת  
הסמינרים, כמו בסמינר לוינסקי למשל, כך שהתלמידות במצאות באוניברסיטה  
החינוכית של הסמינר 4 או אפילו 6 שנים.

הופתעתי מן הידיעה שגדול אחוז בנות תל-אביב  
הלומדות בסמינר הקיבוצים, אף כי שכר-הלימוד שם הובה יותר גבוה מאשר  
בסמינרים אחרים. אני מסיקה מתוך כך שאלה המוכנים לשאת בהוצאות הגבוהות  
ובלבד ללמוד בסמינר הקיבוצים סבורים בוודאי שסמינר זה מקנה הכשרה  
יותר מתאימה בסמינר אחר.

באיזה אופן מכיירים את תלמידי הסמינרים  
כדי שיוכלו אחר-כך להגשים את מסדות חוק החינוך המסלכתי?  
בראה שתלמידי הסמינרים אינם מעוררים במידה  
מספיקה בחיי הציבור המגוון של ארצנו ונשאלת היאלה אם בוגרת סמינר  
תוכל לעבוד בישוב המיושב אנשים נטוים על עדה, מפני שהיא לא  
תכיר את אורח-חיהם. אני חושבת ששוב היה להקדיש בסמינרים תקופה של  
שבועות או חדשים מספר ליציאה לישובים שונים, כדי ללמוד שם את הבעיות  
הטובות הלכה למעשה. אחרת יהיו בוגרי הסמינרים תלוים ממציאות החיים  
בארץ ולא יוכלו למצוא שפה פחותת עם בני-המקום בו יעבדו.

א. רוזנאל-נאור:

אני רואה כי ח"ג סטילנסקי טיחס חסינות-יתר  
ללימוד הביולוגיה כלמכסיר להכרת הטולדת.  
אינני יודעת אם ביולוגיה יכולה לפתור את הביעה של תחושת הטולדת. לדעת  
ההדגשה הייתה על לימוד מקצועות הטבע אינה נכונה. כי נובע טזה שהטורים  
שלנו לא ידעו במידה מספקת תנ"ך, עברית או ידיעת הארץ, מפני שמלסדים  
אותם הרבה מאד ביולוגיה, מתוך מחסבה שלימוד זה יפתור את כל הבעיות.

י. סטילנסקי:

לא התכוונתי לזה.

א. רוזנאל-נאור:

והטעם הוא באמת חסור, כי מספר טורים היודעים  
עברית, היסטוריה ישראלית ותנ"ך הולך ויורד  
ועם זה הולכת ויורדת רמת הלימודים.  
על כן אסור להעדיף מקצוע אחד ולהניח למקצועות  
אחרים להיות בספל סדרגה. צריך לחפש דרך להעלות מקצועות היהדות, לפחות  
לאותה הרטה שהיתה קיימת לפני שנים.

בימים אלה בזדמן לידי חומר בקשר להקטת  
תנועת מחנכים בארץ, תנועה כזו עשויה להרים את קרנו של החינוך בכלל  
ולמעמיד את הטורים בדרגה רוחנית מסויימת. אולם הסתומטתי שתנועה זו  
מוצאת לנכון לבחור מתוך חוק החינוך המסלכתי פסקה אחת בלבד ולהסתית  
עליה את יעודה. תנועת מחנכים זו אינה מתכוונת להרסת קרנו של החינוך  
בכלל, אלא היא רואה ברוח תנועת העבודה את חזות הכל. לכן תנועה זו  
הקוראת אליה גם את תלמידי הסמינרים עלולה, לפי דעתי, להיהפך לתנועה  
חד-צדדית ביותר ומחובתו של משרד החינוך למנוע יצירת טורים בעלי  
גושפנקה אחת בלבד. משרד החינוך צריך ליצור טורים עבור מדינת ישראל  
כולה.

אני חושבת שהנסיון אשר נעשה על-ידי סמינר  
חיפאי - עליו סיפר לנו מר ארליך - להעביר את תלמידינו למעברה וסם להקנות  
להם את הלימוד המעשי הוא נסיון חשוב מאד וצריך היה לעשות כטוהו גם  
בסמינרים אחרים, כדי שהטורים לעתיד יתמצאו בבעיות המציאות את חיי  
הארץ כיום.

א.ו.

ש. כפרית:

שומה עלינו למצוא את שבי-ל-הזהב בהוראה,  
מפני שמצד אחד ידוע כי ההכשרה לטבע היא  
קלושה, אך מצד שני צריכים לדינו ללמוד גם תנ"ך באופן יסודי.

אשר להכשרת הגננות והטורים, יש להגביר  
את לימוד העבודה המעשית במעבדות ובכפרים, כי ההסתכלות הבלתי-אמצעית -  
ערכה רב ביותר בהכרת הילדים, וכציאת שפה משותפת אתם.  
גננת צריכה להיות בקיאה במקצועות רבים,  
אולי לא פחות מן הסורה. יחד עם זאת אי-אפשר לדרוש מה שבט בארצות  
אחרות אינו קיים, כי שנות לימודיה של גננת תהיינה כשנות לימודיה של  
טורה. דרך זו רק תייקר את הלימודים. אך נכון הוא כי גננת, ובעיקר  
גננת הולכת לעבוד בישוב-עולים, צריכה לדעת גם להורות.

בוועדת השירותים שטענו על נסיון מבורך  
ביותר שנעשה בגליל, טורי הגליל משתפים-פעולה עם המחלקה הסוציאלית  
ועם קצין מבחן לנוער ועל-ידי כך נוצרו חוגים שונים לטיפול אינדיבידואלי  
ויסודי בנוער. בצורה זו של טיפול הצליחו בעזרת קצין מבחן אחד להקיף  
מאות רבות של בני-נוער, ארגנו בילוי ועיסוק לשעות בהן הנוער נמצא  
מחוץ לבית-הספר ואף חדרו למספחות.  
לאור נסיון זה נראה כי בהכנה הביתית לסוריה  
יש לעמוד גם על העבודה הסוציאלית שיכולה להציל אלפים. עובדה היא  
כי העבריינות בקרב הנוער במקומות בהם לא מטפלים בהם הולכת וגדלה.  
ממדי העבריינות בחיפה קטנים משהיו בעבר, לעומת זאת גדלה העבריינות  
של צעירים בתל-אביב-יפו. כן קטנה העבריינות בבאר-שבע הודות לעבודתו  
של מפקח המחוז מר סימון.

א. עלפון:

משומת-לבי הופנתה במיוחד למספר מסיימי  
מסיורים. מר ארליך אשר בדבריו שלא רק שאין  
בהירה לסטיברים, אלא אולי חלה אפילו הפחתה במספר הלומדים. מה חשוב  
משרד החינוך לעשות או להציע לכנסת לעשות כדי שבעוד שנתיים-סלוש  
לא נעמוד במצב של חוסר טורים מוחלט.  
השנה נפתחו 3 מדרשות לסורים בלתי-מוסמכים.  
האם משרד החינוך חשוב להגדיל את שפר המקומות במדרשות, כדי שכל הסורים  
הבלתי-מוסמכים יוכלו להשתלם בהן?

היו"ר ש. פרטיץ:

קיוויתי שבעת הדיון על הכשרת טורים נטפל  
בבעיה זו בצורה מעשית ואף נוציא מסקנות  
לקראת דיוננו בתקציב החדש. בהזדמנות זו ברצוני להביע את תמחוני שהצעת  
תקציב החינוך שהוצעה עכשיו לממשלה לא הובאה קודם לכן לוועדת הקבע  
של ועד החינוך, כפי שצריך היה לעשות בהתאם לתקנון. אגב, הייתי רוצה  
להזכיר לחברים את סעיף ב' בחוק החינוך הממלכתי, הקובע את מטרות חינוך  
זה. אין להעדיף סעיף אחד בחוק זה על-פני סעיפים אחרים, מפני כולם  
מהווים חטיבה אחת.

כשרואים את עבודת הטורים אשר תעודת-נגרות  
בידם וסיימו שתי שנות לימוד במסיור, יתכן ואנשים צעירים מתדשטים מהם,  
אבל אלה אשר זכו לראות עוד את הטורה העבריינית  
המלא נגדוש ידיעות מקוריות שבעושרו הגדול היה גם משפיע על תלמידיו -  
אינו יכול בשום פנים ואופן להסכים שהטורה אותו רואים היום הוא טיפוס  
של טורה בדור התחיה. אני חושבת שאחד הדברים החשובים היא טיבן ועדת  
חקירה בשטח ההוראה. אף אם תכנית הלימודים החדשה תהיה תכנית ברוכה  
ומבורכת, היא לא תשיג את מטרתה אם לא יהיו טורים ואנשים לשמם אשר  
יוציאו אותה מן הכוח אל הפועל. עתה אנו עדים לכך שטובי הטורים הוצאו  
מן הסטיברים לשם עבודה בתפקידים אדמיניסטרטיביים, במקום שיעבדו בהוראה.  
מבירים אצלנו על-כך שחובה להגדיל את מספר  
הטורים ואף עושים כל מיני מאמצים כדי למסוך אנשים להוראה. אנשי מדע  
העובדים בארץ צריכים לדעת אפריורי כי תנאי עבודתם כאן קשים יותר מאלה  
שבחוץ-לארץ, והם צריכים להסכים עם זה. ועובדה היא כי למרות התנאים  
הקשים נמצאו אידיאליסטים מבין אנשי המדע אשר באו הנה ורוצים לעבוד כאן.

או.

היו"ר ל. פרטיץ:

אני חושבת שאילו ניתן לנו עכשיו לרכוז 60 - 50 אע"פ הרוואים את יעודם בהוראה, לבנות עבורם פנימיה ולספק להם בסוף שנות הלימודים את כל מחסורם, אפשר היה לעשות במוסד זה נסיון של שיבה אל אותו טיפוס של סורה עברי שהיינו רגילים לו בשנים עברו. אמנם הסדרות שפתחו השנה יביאו בוודאי להעלאה מסוימת ברמת המורים, אבל האם זהו השיא אליו אנו יכולים להגיע? - עלינו לעשות הרבה יותר מזה.

ועוד דבר. אני חושבת שאין כל פרופורציה בין המסיכה שניתנת מתקציב המדינה להשכלה גבוהה לבין סכומים המוקצבים להכשרת מורים. להשכלה גבוהה ניתנים סכומי המדינה קרוב ל-10 מיליון לירות, בעוד שתמיכת המדינה בהכשרת מורים מסתכמת בכמה מאות אלפי לירות בלבד. פרופורציה זו אינה מתאימה למטרות שלנו, לצרכינו ולמציאותנו. יש גם לדעת שטורה צריך לרכוש השכלה לא על-ידי לימודים בלבד; הוא חייב להרחיב את דעתו על-ידי יציאה לארצות אחרות כדי ללמוד מדרכי אחרים ולשם זה יש לתת סטיפנדיות למורים. בטעם הנוכחי לא נוכל למסוך את הצעירים להוראה. ולכן, בשעת הדיונים על התקציב, על ההוראה ועל הפוטנציאל סמנו צריכים לדלות את כוחות ההוראה יש למצות עד הסכסיון את כל אפשרויותינו, למען לא נדרדר מטה-מטה בשטח החינוך בארץ.

ברצוני לשאול דבר מה בקשר לסמינר הקיבוצים. סמינר זה הוא אחד המוסדות העושים למען שיפור רמת החינוך בארץ ואני יודעת מדברי מר ארליך שלומדות שם תלמידות המשלמות שכר-לימוד של 270 לירות לשנה ואינן מתאוננות על-כל. מדוע, אם כן, צריך משרד החינוך לסלק בוסף לזה את החזקת התלמידות האלו? אין זה חשוב כרגע שהוצאות החזקה לתלמיד שמשרד החינוך משלם מגיעות ל-60 לירות ולא יותר מזה, אך על מה מוצא הסכום של 270 לירות שהתלמידות משלמות? אם תמורת תשלום זה ניתנת בסמינר הכשרה בוספת, הייתי רוצה לדעת מה סיבה של הכשרה זו.

הישיבה נבעלה בשעה 13.00